

Ενέργεια και μεταλλευτικά προϊόντα 2024

Βασίλης Νικολετόπουλος*

Οι 'κρίσιμες' και οι 'στρατηγικές' ορυκτές πρώτες ύλες [ΟΠΥ] και τα αντίστοιχα μέταλλα έχουν ιδιαίτερα στενή σχέση με την ενέργεια.

Αφ' ενός τα υλικά αυτά πχ νικέλιο, αλουμίνιο, χαλκός, κοβάλτιο, λίθιο και σπάνιες γαίες είναι απαραίτητα για την παραγωγή/ μεταφορά/ αποθήκευση ενέργειας. Αφ' ετέρου η ίδια η παραγωγή τους είναι ενεργοβόρα – και μάλιστα με την Πράσινη Μετάβαση προγραμματίζεται να αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερη ένταση ηλεκτρικής ενέργειας.

Με την πολιτική και κοινωνική πίεση που εξασκείται, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις ΗΠΑ με την *παρούσα τους* ηγεσία, η Πράσινη Μετάβαση έχει ήδη οδηγήσει σε έναρξη μετασχηματισμού της ενεργειακής και βιομηχανικής παραγωγής και των οδικών μεταφορών.

Ήδη όμως οι διεθνείς τιμές των 'κρίσιμων' ΟΠΥ σημειώνουν πτώση, με εξαίρεση το ουράνιο που βρίσκεται σε υψηλά 16 ετών. Ειδικά το νικέλιο και το λίθιο βγαίνουν 'φέρουν' βαθιά τραύματα. Οι μεν τιμές του νικελίου έπεσαν κατά 42% από τις 1.1.2023 μέχρι σήμερα, ενώ του ανθρακικού λιθίου κατά 80%. Αυτό οφείλεται πρώτον στη *μείωση της ζήτησης* λόγω επιβράδυνσης της ανάπτυξης πολύ σημαντικών οικονομιών όπως η Κίνα και στη ύφεση άλλων -- όπως η Γερμανία. Δεύτερος λόγος για την πτώση των τιμών είναι η *υπερπαραγωγή* [κυρίως μέσω νέων μονάδων] *νικελίου* στην Ινδονησία, γεγονός που αποτελεί κύριο θέμα στην προεκλογική εκστρατεία στη χώρα, και *λιθίου* στην Κίνα και στη Λατινική Αμερική με πρόσφατη ανακάλυψη μεγάλων κοιτασμάτων και σε ΗΠΑ, Ταϊλάνδη κλπ. Ο τρίτος λόγος είναι η ανάπτυξη *υποκατάστατων* πχ μπαταρίες λιθίου-σιδήρου-φωσφάτων [LFP] οι οποίες δεν χρειάζονται κοβάλτιο ή νικέλιο, και *solid-state technology* που διαφημίζουν μεγαλύτερη αυτονομία οδήγησης και μικρότερους χρόνους φόρτισης από τα παραδοσιακά συστήματα ιόντων λιθίου.

Κοιτώντας προς το μέλλον, χαρακτηριστικό της σημασίας της πρόβλεψης των διεθνών τιμών των 'κρίσιμων' ΟΠΥ είναι ότι το Πεντάγωνο σχεδιάζει ειδικό πρόγραμμα βασισμένο σε Τεχνητή Νοημοσύνη [AI]. Οι σημερινές, πάντως, προβλέψεις του 2024 για τις ΟΠΥ και τα αντίστοιχα μέταλλα είναι συντηρητικές. Για παράδειγμα funds πωλούν χαλκό καθώς η αδύναμη ζήτηση υπερτερεί των πιέσεων στην προσφορά. Τα funds αυτά υιοθετούν μια ολοένα και πιο 'bearish' στάση στην αγορά χαλκού, προτιμώντας να επικεντρωθούν σε μια εικόνα παγκόσμιας ασθενούς ζήτησης παρά σε ενδείξεις πίεσης στην αλυσίδα εφοδιασμού. Σημαντικοί παραγωγοί σχετικών ΟΠΥ πιστεύουν, όμως, ότι το κατώτερο σημείο τιμών πλησιάζει και ελπίζουν σε ανάκαμψη -- αν βεβαίως επικρατήσουν οι κατάλληλες γεωπολιτικές συνθήκες.

Στη γειτονιά της Ελλάδας, μεταλλουργικές μονάδες κινδυνεύουν, με κύριο παράδειγμα τον παραγωγό σιδηρονικελίου και μέχρι πρόσφατα υποψήφιο επενδυτή στη χώρα μας Euro-nickel Industries, πρώην Feni Industries της Βόρειας Μακεδονίας.

Η επιχείρηση αυτή αγοράστηκε από την Komercijalna Banka τον Δεκέμβριο του 2023 έναντι χρεών – και σήμερα έχει οδηγηθεί σε διαπραγματεύσεις για πώλησή της, με ενδιαφερόμενες Τουρκικές και άλλες εταιρείες. Στον αντίποδα, ο Πρόεδρος Aleksandar Vučić της Σερβίας ελπίζει ότι η νέα κυβέρνηση της χώρας θα υποστηρίξει την ανάπτυξη του Jadar, μεγάλου κοιτάσματος λιθίου-βορικών για χρήση σε ηλεκτρικά αυτοκίνητα, έργο το οποίο η προηγούμενη κυβέρνηση είχε κηρύξει ανεπιθύμητο.

Αναφορικά με τα ενεργειακά προϊόντα αυτά καθ' εαυτά, η πράσινη μετάβαση εκτοπίζει τον άνθρακα [πλην Κίνας και Ινδίας] και το πετρέλαιο και ευνοεί την ηλεκτρική ενέργεια, δηλαδή τις ΑΠΕ. Για κάλυψη όμως των φορτίων βάσεως απαιτείται αέριο ως 'μεταβατική λύση'. Σε άλλες χώρες αναπτύσσονται και άλλες τεχνολογίες όπως η αποθήκευση, τα πυρηνικά, η γεωθερμία και το υδρογόνο -- σε αυτούς όμως τους τομείς η Ελλάδα προχωρεί με σοβαρή καθυστέρηση, σημειωτόν ή καθόλου.

Μία άλλη παράμετρος που δεν μπορεί πια να αγνοηθεί σε ένα σημείωμα περί Ενέργειας και μεταλλευτικών προϊόντων είναι οι διεθνείς ναύλοι. Μετά μία περίοδο ύφεσης, ο δείκτης Shanghai Containerized Freight, εν μέρει λόγω της 'δραστηριότητας' των Χούθι, από 707 τον Νοέμβριο του 2023 έχει ξεπεράσει τα 2861 τον Ιανουάριο του 2024. Το γεγονός αυτό δυσκολεύει τη Δυτική βιομηχανία να απολαύσει τις χαμηλές ex-works τιμές των Κινεζικών ΟΠΥ.

Σημαντική είναι επίσης η διεθνής τιμή των Δικαιωμάτων Εκπομπών Διοξειδίου. Στην πράξη, η μόνη που επιβαρύνεται σοβαρά είναι η οικονομία της ΕΕ και των χωρών ΕΕΤΑ όπως η Νορβηγία. Την εποχή αυτή, η τιμή των Δικαιωμάτων πέφτει και σήμερα βρίσκεται στην περιοχή των 65 €/mt CO₂ eq, από τα 105 €/mt του Μαρτίου 2023. Ως προς τις προοπτικές για τις τιμές άνθρακα στην ΕΕ, οι αναλυτές μεγάλου οίκου αξιολόγησης τις έχουν μειώσει, ακολουθώντας άλλους ειδικούς που μετριάζουν τις προσδοκίες τους εν μέσω μιας συρροής πτωτικών παραγόντων. Είναι πάντως προφανές ότι η Πράσινη Μετάβαση ενθαρρύνεται από ψηλές τιμές Δικαιωμάτων. Στο αντίστοιχο σύστημα άλλων χωρών σήμερα είτε ισχύουν τιμές πολύ χαμηλότερες από της ΕΕ/ΕΕΤΑ, είτε πλήρης απαλλαγή από παρόμοιο καθεστώς.

Κλείνουμε με τη γεωπολιτική διάσταση του θέματος Ενέργεια. Μέχρι στιγμής ιδιαίτερα σημαντικά φαινόμενα είναι η σταδιακή απεξάρτηση της ΕΕ από Ρωσικές πηγές και η αντικατάσταση με Αμερικανικό φυσικό αέριο και πυρηνική τεχνολογία, καθώς και Κινεζικές ΟΠΥ, μέταλλα και τελικά προϊόντα όπως ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά και ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Επίσης η εξάρτηση Ασιατικών και Αφρικανικών χωρών από την Κινεζική χρηματοδότηση και/ή ιδιοκτησία μεγάλων έργων ενέργειας, ΟΠΥ και υποδομών. Η ΕΕ κάνει αντίστοιχη εξωστρεφή προσπάθεια, ιδίως στη Λατινική Αμερική, ενώ αντίστροφα προτείνει Υποχρεωτικό έλεγχο [Mandatory Screening] ξένων επενδύσεων σε Ευρωπαϊκό έδαφος.

Το 2024 είναι έτος κομβικών εκλογών, κυρίως στην ΕΕ και στις ΗΠΑ.

Οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα μπορούσαν να ανακόψουν την πορεία της Πράσινης Μετάβασης της ΕΕ. Ήθα δείξουν μια σημαντική μετατόπιση προς τα δεξιά σε πολλές χώρες, με τα λαϊκιστικά ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα να κερδίζουν ψήφους και έδρες σε ολόκληρη την ΕΕ και τα κεντροαριστερά και πράσινα κόμματα να χάνουν ψήφους και έδρες, όπως επισημαίνει στο FT ο Ottmar Edenhofer, Πρόεδρος του European Scientific Advisory Board on Climate Change. Ακόμη δραστικότερη θα είναι η αλλαγή στις ΗΠΑ αν επικρατήσει ο Donald Trump. Στις περιπτώσεις αυτές θα ανατραπούν πολλά από όσα αναφέρουμε παραπάνω και θα δούμε διεθνή επιστροφή στον άνθρακα και στους υδρογονάνθρακες, μείωση της τιμής των Δικαιωμάτων, και τέλος περιορισμό της ανάπτυξης των ΑΠΕ, των 'πράσινων' εφαρμογών όπως τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα και των επενδύσεων σε μεταλλεύματα και μέταλλα που σχετίζονται με την Πράσινη Μετάβαση.

-----
*Ιδρυτής της Natural Resources PC www.naturalresources.gr η οποία ειδικεύεται στα μεταλλεία, την ενέργεια και το περιβάλλον. Ιδρυτής Πρόεδρος της Euromines <http://www.euromines.org/>. Διετέλεσε Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων και διευθυντικό στέλεχος επιχειρήσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.